Цэна асобнаго нумэру 5 кап.

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакціі і адміністраціі: Вільня, Віленская вул., № 29.

Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г.—2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.— 4 р. на 6 мес.—2 р. 3 мес.—1 р. Перамена адрэсу—20 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцію, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішчэ разам с фаміліей„ хто ня захочэ каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакціі. Рэдакція пакідае за сабой права папраўляць і укарачываць прысланые рукапісы і аўторам назад іх не звертае.

Год X. 6 Лютаго 1915 г. № 5

Чародная задача.

Спадзяючыся на лепшае заўтра, нельга сядзець, злажыўшы рукі, сягоньня.

І што-б ні прынесла с сабой вайна, што-б яна ні суліла нам у будучыні, — мы павінны ўжо цяпер прыгатаўляцца да гэтай будучыні, думаць аб ёй, шукаць дарог да яе.

Адна думка злучае ўсіх грамадзян нашаго краю: гэта—дайсьці таго, каб шкоды, якіе робіць нам вайна, як найменш адбіліся на нашым жыцьці. А дзеля гэтаго трэба, каб народ, спазнаўшы сваю моц, спазнаўшы, якую сілу ён можэ мець, калі ўсе пойдуць разам да аднэй мэты,—устаў да вялікай культурнай працы дзеля вызваленьня сябе с путаў цемнаты, беднасьці і паняверкі.

Праз вайну счэзла адна беда: страшэнная ўласьць гарэлкі. Гарэлкі німа,—і калі дзе-не-дзе людзі, ласые да гэтай атруты, гонюць яе с палітуры ці дэнатурату, дык гэта невялікі страх. Горшы страх, што с канцом вайны можэ йзноў вярнуцца п'янства, што народ, прывучэны да яго праз сотні гадоў, мо' йшчэ не здалее забыцца аб гарэлцы, ня знойдзе, якой уцехай замяніць гэту „весялуху“, што за момэнт вясельля губіла часта-густа ўсё жыцьцё чэлавека. І ўжо цяпер трэба панатужыць свае сілы, каб народ знайшоў новые — культурные способы цешыць душу і сэрцэ.

У ліку культурных уцех першае мейсцо займае тэатр.

Хараство думкі, хараство ідэі ён злучае с хараством слова, песьні, абразоў. Ён у шэрые будні жыцьця нясе с сабою новые, моцные перажываньня, дае можнасьць перажыць такіе цудоўные мамэнты, аб якіх адно у сьне даводзіцца сьніць «шэрым людзям...» Ён будзіць у нас сьведомасьць жыцьця, сьведамасьць, што мы жывём.

Даць гэткую ўцеху вёсцы — гэта значыць збудзіць у ёй новае жыцьцё, падняць у верх—на цэльнае неба! Разумеючы гэта, усе культурные работнікі ўжо пачалі працаваць, каб ня толькі вялікшые гарады мелі тэатры, але каб і наша вёска пазнаёмілася з ім.

Цяжкая гэта работа. Многа працы, многа сіл вымагае. Тым болей трэба рупіцца аб тое, каб яе зразу жэ добра, акуратна наладзіць, каб праца грамадзянства не змарнавалася.

Каб народны тэатр быў праўдзівай школай жыцьця, каб клікаў людзі на сьветлую дарогу да вялікіх сусьветных ідэалоў, ён павінен быць родным для народу. Гэта значыць: іграць у ім трэба ў роднай мові нашых селян, трэба ставіць драматычные творы каторые адбіваюць блізкае, зразумелая для вёскі жыцьцё. На гэтым павінны і мы будаваць наш народны тэатр.

ВАЙНА.

На Ўсходнім фронце. Пасьля страшэнных крывапраліцьцяў на левым беразі Віслы—дзе Божымов і Болімов,—неўспадзеўкі увесь ціжар змаганьняў перакуліўся на правы бераг Віслы і пашырыўся аж да Нёману. Што прынясе гэты новы рух у расейска-нямецкай барацьбе — згадаць трудна, аднаго толькі можна дагадывацца—гэта такой ці іншай новай перамены у гэтым змаганьні мільёнаў. Весткі Штабу аб бітвах у районі паміж Віслай і Нёманам такіе: 28 студня у Усходней Прусіі акуратна высьвятлілося зграмаджэньне немцамі вельмі не малых сіл, каторые, перайшоўшы ў наступленьне, пашыраюць яго найболей у напрамках к   і Лыку. Расейскае войска, стрымліваючы праціўніка, атходзіць ад лініі Мазурскіх вазёр к расейскай пагранічнай паласе. На фронце праваго берагу Віслы адбываліся рэдкіе стычкі у напрамку ад Мышніца к Остролэнцы і ў районі Сэрпец, каля рэкі Скрвы. 29 студня на фронце між дольным Нёманам і Віслай аддзельные боевые стычкі адбываліся к захаду ад Марграбова, каля Лыка,

к захаду ад Мышніца і ў районі Сэрпца. 30 студня на фронце Нёман—Вісла бітвы адбываліся

Лыка, каля Кадзідло, і к усходу ад Сэрпца. Немцы ў районі Лыка мелі значные страты пры адбіваньні расейцамі іх атак. 31 студня бітвы на правым беразі Віслы пашыраюцца. На фронце ад Мохова да дарогі з Мышніца на Остролэнку яны маюць характар аддзельных стычак. У районі Лык—Райгрод—Граево бітвы вядуцца з немалой заўзятасьцяй. Болей на поўнач расейскае войска, пад напорам значных нямецкіх сіл, адходзіць у напрамку на ўмацаваную лінію рэкі Нёману. 1 лютаго бітвы адбываліся болей-меней у тых-ж районах, што і 31 студня. 2 лютаго ў районі Августова расейскае войска заўзята змагалося з большымі на лік нямецкімі сіламі, каторые мецюцца абхапіць абодвы крылы расейцоў. Ад Граева непрыяцельскіе атрады («калонны») пасовываліся у напрамку к Осовцу. Між Віслай і Вкрой праціўнік дасьціг фронту Плоцк—Раціонж. 3 лютаго бітвы на правым беразі Віслы неспыняюцца, болей-меней, у тых-жэ районах, прыймаючы на некаторых участках страшэнна заўзяты характар. К старане Нёману у праціўніка адны раз'езды.

На *левым беразі Віслы* адбываецца толькі гарматняя перастрэлка.

На *Карпатах* заўзятые і крывапраліўные атакі аўстро-немцоў і расейскіе проці-атакі не спыняюцца. 28 студня атакі праціўніка ад Мезо-Лаборча на Яблонов, што на ўсход ад перэвалоў Ужок, і наступленьне немцоў на высоты Козювкі расейцы адбілі. 29 студня расейцы адбілі непрыяцельскіе атакі ў районі Свідніка каля Вышкова, Парогі каля Раттокі, што блізка граніцы Буковіны. У районі Лютовіска расейскае войска заўладало часткай непрыяцельскіх акопоў пры чым расейцы ўзялі у палон 500 людзей і 3 кулемёты. 30 студня расейцы захапілі умацаваные высоты ў районі Сьвідніка і між перэваламі Лупков і верхнім Саном. На фронце між перэваламі Ужок і Тухолка расейцы крыху паціснулі немцоў на высоту каля Козювкі. Немцы акапаліся за 40 шагоў перэд расейскімі акопамі. Каля Вышкова заядлые атакі праціўніка адбіты. 31 студня расейцы адбілі атакі праціўніка ў районі Горліцэ і каля Свідніка і заўладалі непрыяцельскімі акопамі і украпленьнямі каля Смольніка, што на ўсход ад Лупкова. Упорные бітвы адбываюцца на фронце Тухла — Вышков і на шляхах к Надворнай. 1 лютаго расейцы адбілі заядлые атакі аўстрыякоў каля Свідніка і некольکі пасунуліся на левым беразі верхняго Сану. Немцы, атакаваўшые высоты каля Козювкі і між перэваламі Бескід і Вышков, адбіты з вялікімі стратамі. Ад Тухлы і Вышкова расейскае войска перайшоўшы у проці-атаку, збіла праціўніка с часткі умацаваных ім высотоў. На шляхах к Буковіне і Надворнай высовываюцца немалые сілы аўстрыякоў. 2 лютаго расейскае войска пасунулося наперад на левым беразі верхняго Сану і ўзноў адбіло заядлые нямецкіе атакі каля Козювкі і Вышкова. У Буковіне праціўнік заняў Надворную і пераходзіць рэку Сэрэт. 3 лютаго. У Галіччыні атака праціўніка на фронце Хава—Выркоч адбіта. Болей на ўсход праціўнік безкарысна мецiўся атакаваць расейцоў ў районі Лубнэ і Студзеннэ. На фронце ад Козювкі да Вышковскаго перэвалу немцы праз увесь мінуўшы дзень некольکі раз кідаліся ў вельмі заўзятые атакі, глаўным чынам напіраючы на Вышков. Усе гэтые атакі адбіты, пры чым немцы панесьлі вялікіе страты. У Боковіне без важных перамен.

С Каўказкаго фронту вестак ад Штабу Каўказкай арміі за гэты тыдзень не было ніякіх.

На Заходнім фронце звычайная гарматняя перастрэлка ды час-ад-часу нямецкіе рэдкіе атакі.

Неваюючые дзержавы пакуль што седзяць ціха, хоць бізупынна к вайне рыхтуюцца; кожнае яшчэ з гэтых эўропэйскіх гасударствоў не знае с кім узяцца за чубы. Гэтак, **Болгарыя**, седзючы ціха, пажычае у Нямеччыні грошы і якобы за гэта штось там немцам абецала. **Румынія** іграіць у двайную палітыку, будзючы недавольство у «Нов. Вр.», каторае жадало бы лепей бачыць у румынах аткрытаго ворага Расеі, чымся няпэўнага прыяцеля. А Румынія, Болгарыя і Грэція баяцца, каб расейцы не ўмацаваліся вельмі на Балканах, асабліва як запануюць над праліваамі, бо тады гэтым дзержавам дужа якобы не ў карысьць будзе такое суседзтво. **Швэція** з Расеяй не задзіраецца, але збожэ, куплянае праз швэдоў у Расеі, ідзе далей у Нямеччыну. **Італія** здаецца задаволіцца невялікай уступкай куска зямлі Аўстрыей і ў вайну ўмешывацца ня будзе, к таму-ж сільные вельмі там дзьве парціі—соціал-дэмократы і католікі настроены проці вайны.

На вайне і каля вайны.

Аб чым яны шкадуюць. Ранены афіцэр, ужо выздараўліваючы, расказываў супрацоўніку «Г. М.» аб жудасных мамэнтах кананьня:

— Толькі стоючы пад агнём ворага, толькі знайходзючыся кожны міг у непрарыўным чэканьні сьмерці, пачынаеш патроху разумець, які гэта неацэнены, шчасьлівы дар—жыцьё, як дорага павінна быць кожная хвіліна, як дорага кожнае жыцьцё чэлавеччэ... І туманна спачатку, але ўсё ясьней і ясьней пачынаеш разумець і вось яшчэ што: так, гэта-ж я яшчэ зусім ня жыў, гэта-ж усе людзі яшчэ не жылі, яшчэ ня ведаюць, як прыгожа можэ быць жыцьцё. Вы ня можэце зразумець, як гэта робіцца ясна перэд воблікам сьмерці... У мяне побач са мной, у той-жэ бітве, дзе я быў ранены, таварышу папалася асколкам гранаты у грудзі. Яму развярнуло бок, абгаліло жэбры, раскрышыло грудную клетку. Жыць яму, калі я нахіліўся над ім, асталася мінута, а да непрытомнасьці, можэ быць, некольکі мігоў... Я разумею, што тое, што я зрабіў, было, можэ быць і дрэнна, і гідка з маей стараны, але я так заўсёды цаніў яго глыбокі, абдуманы погляд на жыцьцё, што нават цяпер, у сьмяротную мінуту яго, у міг, калі ён, разлучыўшыся з жыцьцём, падводзіў яму апошні

рахунак, я не стрымаўся ад халоднай цікавасьці і спытаўся яго.

— Ну, скажы, скажы толькі шчыра, што чуеш ты апрача болю ад ран. Можэ быць шкадуеш чаго, каешся?

Ен закратаў пасінеўшымі губамі і ціха, ціха, чуць чутна, як засыпаючы, шэпярнуў:

Шкада... аднаго, ня даведаюся, не ўбачу, як вы, жывые, будзеце жыць тут, на зямлі, па... па... н о в а м у.

Ен уздыхнуў |разбітымі грудзямі, выцягнуўся, як струна, якбы стаў перад некім у апошні раз «ва фронт» і... памёр..

Стараньне аб адмені ваеннай цэнзуры. Цэлы рад аўстрыяцкіх хаўрусоў і корпорацій звярнулося к міністр-прэзыдэнту з агульнай заявай аб адмене ваеннай цэнзуры, глаўнае аб пазваленьні газэтам свабодна талкаваць аб варунках будучэй згоды. «Arb. Zeit.» у перэдавой стацьці пішыць, што цэнзура зусім задушыла чэшскі друк і што гэта неразумная рэпрэсія прычыняецца к сур'ёзнаму безпакойству сярод чэхоў. Як кажэць газэта, прадаўжэньне цэнзуры грозіць Аўстрыі вялікай небаспечнасьцяй у самай блізкаў будучыні.

Не на жыцьцё, а на сьмерць... У атказ на нападкі на Нямеччыну с прычыны бомбардоўкі «цэппэлінамі» гарадоў Англіі, нямецкі урад у сваей газэці кажэць: «нямецкая нацiя ваюець не на жыцьцё, а на сьмерць, і ніхто ня можэ прымушаць яе атказацца хоць ад якаго-бы спосабу самоабароны». Нямецкіе часопісі падтрымліваюць урад, кажучы: — «гэта толькі пачатак. Англія хочэ зністожыць нас голадам, а мы будзем ністожыць англічан усімі мажлівымі нам спосабамі».

Страты англіцкаго і нямецкаго флота. Павэдлуг рахунку да 1 лютаго 1915 г. Англія захапіла у моры і затрымала у прыстанях 445 нямецкіх тарговых караблёў. 505 нямецкіх і 50 аўстрыяцкіх караблёў укрыліся у прыстынях неваюючых державоў. У нямецкіх прыстанях на пачатку вайны было сэквестравана (забрана) 79 англіцкіх караблёў. Нямецкімі ваеннымі караблямі было, апрача таго, захоплено 45 англіцкіх параходоў далёкаго плаваньня, ня лічучы рыбалоўных караблёў. Гэткім парадкам страты англіцкаго параходзтва раўняюцца ⅓ нямецкіх страт на моры.

Прыгатаўленьні турак. Туркі не перэстаюць старанна прыгатаўляцца к веснавым ваенным змаганьням. Трэцяя турэцкая армія хутка папаўняецца і узмацовываецца войскам с фракійскіх і сырыйскіх корпусоў. Дапоўніваньні ідуць двума шляхамі: па анатолійскай і багдадскай чыгунцы, ад пачатковых станцій Базантыхан і Тэльлель Абьяда, затым ад Трапезунду і Хопы. Ёсьць прычыны думаць, што новае турэцкае наступленьне рыхтуецца павэдлуг пляну выпрацаванаго у сьнежні— папрабаваць абыйсьці расейскае правае крыло.

На берагох Равкі. «Русск. Вѣд.» паведамляюць, што на берагох Равкі немцы робюць ціхую «сапу». Яны ставілі рад сталёвых квадратных шчытоў, за кожны з якіх магло схавацца ат куль некольки сапероў (капаючых акопы). Апошніе ўзрывалі пласты зямлі, патроху перэсоўвалі шчыт у перад, робючы з выкінутай зямлі вал. Гэткім парадком акоп якбы сам блізіўся і якбы поўз на спатканьне расейцоў. «Сапа» рухаецца натта памалу: за тыдзень можна падыйсьці на 20 — 30 шагоў. Праціўнік зусім забаспечаны ад кулямётных і стрэльбавых куль, але шрапнэлі, падаючые зверху, для яго небаспечны, як для усялякаго другога. Расейская артылерыя кіравала агонь на мейсцы работ, зьбівала шчыты, руйнавала акопы і праганяла нямецкіх сапёроў. Там, дзе „сапаю" немцам пашанцавала прыблізіць акопы на 50 шагоў, расейцы пачыналі кідаць ручные гранаты. Імі перакідываліся з акопа у акоп, іх бралі с сабой і кідалі у часе атакі, нарэшці, імі бараніліся ад атакі праціўніка.

———

Быу гэта сон...

Быў гэта толькі сумны сон
Душы расплаканай маей,
Што сярод бледных будніх дзён
Я сьвята меў, глядзеў сьвятлей.
    Быў гэта толькі сумны сон,
    Што быў я чымсьці для яе,
    Што мілы мне ў яе палон
    Мой быт у шчасьце абаўе.
Быў гэта толькі сумны сон,
Што у вачах яе скрось сьмех
Чытаў сьвяты сабе закон
Каханьня шчыраго і ўцех.
    Быў гэта толькі сумны сон,
    Што вось інакшая яна
    І пойме болю майго стогн,
    Зірне ў душу маю да дна.
Быў гэта толькі сумны сон,
Што развяду я з ёй бяду,
Што пад яе напевоў звон
Лягчэй к магіле дабрыду.
    Усё для мяне быў гэта сон;
    Хтось іншы яву меў ў жыцьці,—
    Ён ёй і мне стварыў прыгон,
    А сам сыйшоў, каб... не прыйсьці!

Янка Купала.

3/I—15 г.

———

З народных песень.

Ах ты горкае карэньне...*)

Ах ты горкае карэньне—
    Ўсё крапіўнае,
Ах ты горкае жыленьне —
    Ўсё салдацкае:
А поўночы салдацікі
    Ружжы чысьцілі,
А пад бел дзень салдацікі
    Яны маліліся.
З белым сьветам салдацікі
    Ў паход пайшлі;
Не даходзючы да гораду
    Аддыхаць палягли.
Наехалі чужазванцы
    Ўсіх салдацікоў цатапталі;
Аднаго салдаціка
    Ды Бог мілаваў.
Паказалі салдаціку
    Тры дзрожкі ў боку:
Аднэй дарожкай пайці—
    К бацьку, матцы зайці:
Яны старые былі, —
    Дасюль памярлі;
Другой дарожкай пайці —
    К сястрэ, брацiку прыйці:
Яны маленькіе былі,—
    Дасюль па-сьвеці пайшлі;
Трэцьцяй дарожкай пайці —
    К маладой жане зайці:
Яна малада была,—
    Дасюль замуж пайшла.
Як ударыўся салдацік
    Аб сыру зямельку:
«Зямелька-чорназём,
    «Прыкапай ты мяне!
«Зязюлінька шэрэнька,
    «Пакукуй ты па мне!
«Бярозанька зялёнэнька,
    «Пазвані ты па мне!

*) П. Шэйн. «Матеріалы для изученія быта и языка русскаго населенія Сѣв.-Зап. края». Том I, часьць 1. Петраград, 1887 г.

Залёты.

Опэрэтка Вінцука Дуніна-Марцінкевіча.

«...ў адраджэньню ўсякаго народу (украінцы) тэатр—сіла непамерная, а ў адраджэньню беларусоў, пры іх псыхіцы, пры іх дэмократызму, ён можэ сыйграць вялікую ролю».

Максім Горэцкі.

25 студня «Беларускі Музыкальна-Драматычны гурток» выставіў на сцэні опэрэтку «Залёты», напісаную каля поўвека таму назад (у 1870 г.) праз В. Марцінкевіча, — толькі музыку да слоў опэрэткі п. М. Кімонт дапасавала цяпер.

Змест опэрэткі дужа просты: Сабковіч, дабіўшыся праўдай і няпраўдай «с пастуха» да панства, дзеля збольшэньня свайго багацьця хочэ жаніцца з Адэляй, дачкой шанаванаго у павеці судзьдзі. Але, дзякуючы сваей хціўасьці, Сабковіч па дарозі ў сваты к Адэлі купляе крадзенаго каня, што і губіць яго у тым часе, калі ён госьціць у судзьдзі. К таму-ж Маршалак раскрывае перэд судзь-

Грыгор с Касатаукі.

Сабраліся мы неяк раз вечэрам у вучыцеля Г. За шклянкай гарбаты гутарылі аб тым, аб сім і аб усім. Паміж іншым, зайшла гутарка і аб нашым селяніне — гаротным беларусу.

— Не,—пачаў, пыхаючы папіроскай і абтрэсаючы попел з яе, кудлаты, з вялікімі чорнымі вачыма студэнт-мэдык, прыехаўшый на сьвяткі дамоў: — не, як там не кажы, а шмат трэба папрацаваць, каб адкапаць у душы нашаго селяніна якое небудзь выжэйшае паняцьце, пачуцьцё, каторае-б выходзіла за абруб яго будзённаго жыцьця. Ніколі не ахвяруіць ён сябе дзеля чаго небудзь такога, што не прынясе яму ніякай карысьці. Хоць-бы гэтым і мог ён ратаваць другога ад якой бяды.

— Няпраўда,—горача азваўся вучыцель,— я жыву сярод селян, колькі гадоў; пазнаў добра іх і іхняе жыцьцё і магу пацьвярдзіць што ёсьць паміж іх так сама здольные на самаахвяру, як і паміж людзей іншых станоў. І часта-густа бываіць, што просты, неадукаваны чэлавек, цярпеў і мучыўся толькі дзеля таго, што меў добрае сэрцэ і выжэйшае нейкае пачуцьцё праўды.

— Ну, гэта хіба ўжо такіе героі спатыкаюцца у повесьцях або у вершах нашых сантымэнтальных народнікоў. У жыцьці гэтых выжэйшых пачуцьцёў нешта ня ўгледзіць.

— За тое, што вы не угледаецеся у жыцьцё. Я вам мог-бы расказаць шмат выпадкоў, якіе мне давялося чуць і відзець. Але лепей прывяду я вам чэлавека, каторы... с каторым... Ды ён вось сам вам ўсё раскажыць.

Сказаўшы гэта, вучыцель выйшоў і неўзабаві вярнуўся з нейкім чэлавекам, меўшым на пагляд, гадоў мусіць с паўсотні, з дабрадушным тварам і шчырым простым узглядам шэрых вачэй. Аблічэ яго адбівала такой дабратой, што ён адразу усім нам спадабаўся. Гэта быў гаспадар, у катораго вучыцель кватэраваў.

— Вот,—зьвярнуўся да яго вучыцель,— раскажы нам, калі ласка, Грыгорка, той выпадак, што некалі здарыўся с табой, як ты адвозіў палярэс пану N.— маім гасьцям цікава будае паслухаць.

— Што-ж там цікаваго, паночкі! Ат, вядома, глупства, хоць і пагараваў я ткі крыху тады.

— Раскажы, Грыгорка, раскажы,—пачаў прасіць вучыцель, падстаўляючы яму крэсла,— сядзь і раскажы!

Мы сваім чарадом, скінуўшыся па слову пачалі прасіць яго расказаць, і Грыгор, выпіўшы чарку гарэлкі, каторую наліў і падаў яму вучыцель, і разгладзіўшы сівеўшую бараду, абвёў нас усіх вачыма.

—«Было гэта,—пачаў грыгор сваё апавяданьне, — не так каб надта даўно, але і ня ўчора, бо неяк гадоў пэўна з дваццаць (прайшло с тэй пары, як служыў я за хурмана у пана N. Пан гэты быў ня можна казаць каб благі, ня дужа і добры. Вядома—пан. Прыехаў раз к пану у госьці, ягоны знаёмы а можа і сябра, пан Ківат, з мястэчка. Меўся ён у нас начаваць, але нешта абдумаўся і паехаў дамоў. Было ўжо пад поўнач як ён выехаў. Зачыніў я вароты у дварэ, зайшоўся у стайню, сена коням заклаў, каб досіць было да дня, і іду сабе на адпачынак,—аж бяжыць лёкай: „Ідзі—кажэ—Рыгор да пана. Пан—кажэ клічыць." „Штс—думаю—за трасца яму там? не супакоіўся яшчэ".—„Вось што Рыгорка—кажэ пан, як прыйшоў я да яго: забыўся тут пан Ківат палярэс с паперамі. Паперы— кажэ—гэты яму будуць заўтра дужа патрэбны. Дык запражы ты—кажэ—каня і не марудзючы доўга адвязі яму гэты палярэс".

— «Каб ты галаву сваю забыўся. Дух с цябе вон — думаю. — Цялепайся цяперака вёрст нейкіх дванаццаць па начы гэтакай растаропіцай ні ў санях ні на калёсах. — Не — думаю—запрагаць ня буду—дарога нягодная — паеду конна, вярхом значыць". Акульбачыў я гнядога—добры конь быў—і паехаў. Вось ад'ехаўся я вярсты нейкіе са тры і пад'еждзжаю к вёсцы, — Загацьце называлася вёска гэта. Бачу, — у кузьні, што стаяла крыху воддаль ад дарогі—агонь гарыць, гаманяць там—чую— бразгаюць. „Во зажора — думаю. — Цыпрук гэты, — каваля Цыпруком звалі,—ноччы працуіць; узбагацець захацеў чараўнік стары. Усё яму мала, паповы вочы. Заехацца, ці непаглядзець што ён там робіць? Не,—думаю— ня буду заеждзжаць". Сьцёбануў я каня і, неастанаўляючыся, паехаў далей. Прыехаўшы у мястэчка, паставіў каня у перавозніка Іцкі і пайшой да пана Ківата. У вакнах у яго— бачу—цёмна. Сьпяць ужо пэўне—думаю. Пан мусіць даўно ўжо прыехаў. Трэба—думаю— стукацца. Піхнуў я нагой неяк у дзьверы, аж яны і адчыніліcь. „Ну і розум-жэ у паноў — думаю: у глуш, ноч, і дзьверы не замкнёны. Гэтак можыць хто увыйсці, абакрасьці, ці, крый Божэ, яшчэ што зрабіць. Ці-ж гэта парадак?" Думаючы гэтак, увыйшоў я у пакой. Цёмна як у пеклі. Нічога угледзіць ня можна „Што тут — думаю — рабіць?" Аж чую ідзець нехта, лёганька так ідзець.—„Гэта ты, галубок мой? — чую шэпчыць нехта, — што так спазніўся?"—і не пасьпеў я апомніцца, як абпчапіў мяне нехта за шыю дый цмок у вусны, аж у галаве закруцілася ў мяне. — „Пачэкай — чую—хвілінку, я дзьверы толькі замкну, тады лямпу запалю. Толькі ціха, не шемячыся, бо ў другім пакоі брат — кажэ — яго сьпіць". Толькі хацеў я сказаць, што вось прыслаў пан палярэс, аж штосьці загрухатала пад вокнамі,—быццам хто пад'ехаў, і пачуўся нейкі гоман. „Ах, Езус! гэтаж „ён" прыехаў, — зашэптала паня (а гэта яна была) і схапіўшы мяне за руку, пацягнула за сабой. — „Гэта-ж не дай Бог „ён" засьпеіць цябе тутка у гэтай парэ!.." І не пасьпеў я адумацца, як яна, адчыніла нейкіе дзьверцы, піхнула мяне, дзьверцы зачыніліся, і я апынуўся у нейкай шафі. Доўга я сядзеў скорчыўшыся; ніяк да памяці ня мог дайсьці. Аглумеў саўсім. Дый так аглумеў, што ня мог здаць сабе рахунку, як гэ-

дзёю усю горкую мінуўшчыну Собковіча.

Аўтор опэрэткі В. Марцінкевіч, сам шляхціц, шчыра стаяў на стражы інтэрэсоў гэрбоўнай шляхты паноў і хаця бачыў усе іх недастаткі, ўсё-ж такі у сваіх творах выказваў думку, што ўся беда беларускай бедннаты паходзіць не ад паноў, а ад панскіх слуг: аканомоў, цівуноў і іншай марноты. Пры шчырай сваей прыхільнасьці да народу, Марцінкевіч ня мог стаць усей душою па старане дэмосу, па старане толькі-што выпушчэнага с-пад панскай няволі мужыка-беларуса. Для Марцінкевіча гэты мужык ёсьць мужык: можна даць яму і асьвету, можна яму пазволіць дайсьці да сякога-такога дабрабыту, але ня можна дапусьціць яго да раўні с панамі. Нават у сваіх літэрацкіх працах гэта дзельба панскіх ад мужыцкіх душ перэбегае скрось чырвонай нітачкай, асабліва у творах сцэнічных. Гэтак, у «Залётах» паны і той нават пан з мужыкоў, Собковіч, павінны гаварыць па польску*), а толькі слугі іх гаворуць па беларуску,—ды ня гледзючы на тое, што ў той час шмат дзе па якіх дварох паны гаварылі памі-ж сабой па беларуску.

Марцінкевіч бачыў, што сярод мужыкоў пачынаецца эволюція, што колькісотлетняя паншчына не забіла да апошняго у мужыцкай душы жаданьня падняцца вышэй са свайго паніжэньня, са сваей бедннаты-цемнаты. Паяўляюцца сабковічы, тые сабковічы-мужыкі, што багацеюць дабром с крыўдай для разбагацеўшых паноў на мужыцкім дабрэ. Кольлізіі гэтай Марцінкевіч яшчэ ці ня хочэ ці ня можэ уразумець, яшчэ аўтора не патрапіла захапіць хваля вызвольнаго ветру з Захаду. І Сабковіч у «Залётах», гэта ёсьць шэльма с шэльмоў, ўзвялічэны аўтором да нейкаго горшаго гатунку карыкатуры, а не чэлавека, з яго добрымі і благімі старонамі. Марцінкевіч ня мог падмеціць другіх сабковічоў, другіх дарабковічоў. дарабковічоў ня золата, а духа! А ўжо былі на Беларусі і такіе,—узяць-бы хоць Сырокомлю. Для тых часоў, для сучасных Марцінкевічу чытачоў і слухачоў, «Залёты» напэўна мелі вялікую вартасьць, бо напісаны былі не для шырокаго беларускаго грамадзянства, а толькі для часткі яго, для тэй касты, што умела чытаць і мела за што хадзіць у тэатры. Для цяперашняго беларускаго грамадзянства «Залёты» ёсьць ні болей ні меней як сумны успамін тых часоў, калі людзі думалі і верылі, што у адных станоў белая косьць у целі, а ў другіх — чорная. Сягоньня пачынае рунець другая рунь, выходзюць на поле бітвы за лепшую долю для чэлавецтва іншые сабковічы, сабковічы духа, і чэкаюць не «Залётоў», а вясельля, на якім-бы адбылося вялікае сьвята, сьвята беларускай вызволенай с пут векавечных душы. Былі «Залёты» паклепаць мужычка белай рукой па зморшчэным твары, ды паказаць яму як гэта нягодна выбівацца з мужыкоў у паны, дый толькі залёты залётамі і засталіся.

Выстаўлены «Залёты» на сцэні былі старанна. Відаць працоўнікі гуртка не жалелі ні працы ні часу, каб толькі усё добра зыйшло, каб толькі добра .. Але, дзе гэтаго але німа, апрача двух-трох артыстоў, аб іншых трудна было падумаць, што гэта іграюць беларусы і па беларуску са сцэны гаворуць. Бедная ты мова беларуская, як цябе людзі ня ўмеюць шанаваць!

Ігра артыстоў была добрая, або скарэй добрае стараньня каб добра сыйграць. К. Душэўскі пастараўся стварыць Сабковіча такога які нябошчыку аўтору напэўна падабаўся-бы. Ягучанская у ролі Даміцэлі троху заядавіта, як выпадае для сястры кпіла з брата, але ўсё-ж такі міла вабіла вока сваей ігрой. Дужа быў сымпатычны Страздэс, каторы такога слаўнаго адтварыў Петрука, што не адна паненка ў залі пальчыкі гледзючы аблізывала. З. Бядуля даў тыповаго нашаго беларускаго Мордку і сваей староннай ігрой вызываў у публікі шчыры «сьмех скрось сьлёзы». Баневічанка сумленна старалася выказаць настрої пакрыўджанай праз Собковіча Марысі. Вітась складна прадставіў Гапона, бацьку Марысі, у каторага апошнюю кабылку укралі. Маркевічанка, выказаўшая ужо сваю артыстычную здольнасьць у ролі «Паўлінкі», міла выпоўніла ролю Куліны, жонкі Гапона. Слабодскій за добрые сьпевы у ролі студэнта Стася атрымаў ад публікі пахвалу—«браво». Адэлю вытварыла Марачэўская добрай і кахлівай дзяўчынай. Маркевіч важны быў-бы маршалак, каб толькі не гаварыў са сцэны, як прэдводітель дворянства, «врэмя» «судья». Бурбіс, як і заўсёды, не папусьціў сябе у крыўду і ў ролі судзьдзі. Бартошэвіч быў ключвойтам, як і трэба быць ключвойту. У сымпатычным Адольфку грым здрадзіў Бурбісовую каторая паміма вялікай працы каля устройства гэтаго вечэру, патрапіла яшчэ і добра сыграць сваю ролю на сцэні.

Вось гэтак болей-меней выдаецца мне ігра артыстоў. Мейсцэ не пазваляе выказаць тут болей лепшые ці слабейшые стороны іх ігры.

Музыку, як я ўжо успомніў, напісала да «Залётоў» п. М. Кімонт, і сама не жалеючы працы і часу павывучывала як трэба пеяць артыстоў падчас незнаючых нотоў. За гэту шчырую працу п. М. Кімонт належыцца шчырая дзякуй. Што да самай музыкі, то трудна большаго вымагаць. Каб у нас быў свой Монюшко і свае Шаляпіны, то можэ усё іначэй было-бы, а так прыходзіцца дзякаваць за тое, што ёсьць, ды чэкаць не «Залётоў», а «Вясельля».

К—а.

*) «Залёты» у аргінале напісаны мешанай мовай —беларускай і польскай.

З Беларусі і Літвы.

З Віленшчыны.

Прадажа с таргоў. За невыплату належных рат Крэсцьянскі Банк вызначыў на продаж с таргоў у дні 8, 9, 10, 11, 12, 13 і 15 красавіка сёлетняго году 123 зямельные ўласнасьці ў віленск. губ.

Безрабоціца. Надовічы на агульным сабраньні профэсіональнаго хаўрусу віленскіх краўцоў выясьнілося, што 2/3 віленскіх краўцоў астаецца без работы. Безрабоціца што раз усё павялічываецца

Нямецкіе колоністы (пасяленцы). Надовічы затрымаліся у Вільні нямецкіе колоністы, высланые з варшаўскай губ., усяго каля 120 душ; большая частка кабеты і дзеці. Паміж імі ёсьць чатыры кабеты, жонкі запасных, ваюючых у расейскай арміі.

Каля 800 нямецкіх палонных, перавезена 24 студня чыгункай цераз Вільню. Былі гэта толькі цывільные (не ваенные) жыхары з Усходняй Прусіі. найболей літвіны с Смалінік, Рагайнь і інш., а такжэ частка колоністоў с пагранічных мейсц ковенск. губ. — з мястэчак Шылэль, Крэтынгі, Новаго Места і г. д.

За атказ ад апекунства. 6 лютаго у віл. суд. палаці будзе разбірацца справа 39 селян села Ванюжыны. Яны вінавацюцца ў тым, што будучы пакліканы праз земскаго начальніка на сельскі сход дзеля назначэньня апекуноў над насьледнікам памёршых селян Ястжэмбскаго і Серады, яны атказаліся ад выпаўненьня гэтаго абавязку. За гэты атказ мінскі акружны суд засудзіў усіх вінаватых на арышт пры паліцііі на 3 тыдні кожнаго.

Павешаные. Надовічы павешана двух жыхароў з Варшавы—Стэфаноўскаго і Петроўскаго, прысуджэных на сьмерць за забіцьцё часавога (салдата на варці).

За неяўку на прызыў. Двух селян, Сланчын і Чэрняўскі, не явіліся у ваеннае прысутства 11 год, трэцьці—Лосевіч цэлы год пасьля прызыву іх к адбываньню ваеннай павіннасьці. Акружны суд прысудзіў першых двух па 2 месяцы турмы, а Лосевіча на 2 месяцы арышту.

та ўсё зрабілося, што я апынуўся у шафі. Дый як было не аглумець, калі ўсё гэта было так дзіўна, так хутка зрабілася, што ад тэй хвілі, як я увыйшоў у пакой і пакуль не апынуўся у шафі, прайшло часу ня болей, колькі трэба, каб сказаць „пахвалёны“. Ані губы адчыніць, ані гукнуць не пасьпеў—і ужо сяджу у шафі.

Тут Грыгор перарваў сваё апаведаньне, закурыў папіроску, каторую яму нехта з нас падаў, і некольki часу сядзеў, звесіўшы галаву і задумаўшыся.

«Ну дык вот—пачаў ён ізноў — сяджу я у гэтай шкафі і сам сабе на веру: ці ня сплю гэта я? Можэ сон мяне змарыў і ўсякая трасца снуець у васьне па галаве. Варухнуўся крыху, за нос сябе пацісную, ушчыпнуў яго, але так ушчыпнуў, аж сльёзы з воч пасыпаліся. Не, ня сплю. Які там сон, калі вось у шафі сяджу, як той пацук у пастцы. Але-ж дакуль я буду сядзець тутка? Ня вельмі то прыемна: вось ужо і нага адна адрантвела. Вылезьці ці што? Не, трэба пачэкаць, а то каб у большую бяду не ўпасьці. Буду сядзець. А толькі дзеле чаго гэта яна схавала мяне сюды? Ці мне здавалося, ці ўпраўдзі яна мяне пацалавала? А можэ яна абмылілася у пацёмку, мо думала, што гэта пан ейны увыйшоў у пакой, і пацалавала мяне заместа яго? Але нашто-ж бы яна яго хавала у шафу, як пачула што нехта пад'ехаў к дому? А можэ гэта пан пад'ехаў? Але дзе-ж ён быў? я-ж бы яго нагнаў на дарозі, каб ён ня быў яшчэ прыехаўшы. Шмат часу круціў я так і гэтах глуздамі. Розные думкі, уселякіе пытаньня снувалі па галаве. Па пакоі—чутна—ходзюць, гаманяць, а я сяджу прытаіўшыся, як хорт, стараюся толькі, каб ані зварухнуцца, бо уцяміў, што калі схавала яна мяне, дык мусіць дзеля таго, каб ніхто ня ведаў, што я тут ёсьць. Але што-ж гэта, Божухна ты мой, няго-ж я доўга буду сядзець тутка? Сколькі-ж я сяджу? Пэўне з гадзіну. Якое гадзіну, мусіць ужо дзьве або тры!

„Неўцяміў, ці доўга я так сядзеў, а толькі пачаў мяне сон марыць. І ня дзіва: едучы перакалеў я, а тутка пачаў грэцца. І заснуў. Ня ведаю колькі часу я спаў, а толькі чую—трасець мяне нехта за каўнер. Прачыхаюся. Перада мной вураднік стаіць і ліварвэр трымаіць, якраз проці майго носу Дзесяцкі за каўнер дзяржыць, (тады яшчэ стражнікоў не было). Далей пан Ківат стаіць з лямпай; каля ложку яшчэ нейкі пан,—паню нечымсь поіць са шклянкі.

--«Ты хто, гавары, хто ты такі?—накінуўся на мяне вураднік, як толькі расплюшчыў я вочы: — гавары, аткуль ты?» А ў мяне з упуду язык колам стаў. маўчу, як нямы, ды вачмі, як той воўк загнаны, пазіраю кругом. — «Звяжы яму рукі! — звернуўся да дзесяцкаго вураднік. — А ты,—кажэ, падносючы мне пад нос леварвер. — ані варухніся, а то застрэлю, як сабаку!» Звязаў мне стражнік рукі назад, моцна скруціў іх, ажно застагнаў я ад болі. А вураднік: — „Кажы, такі ты ды гэтакі: хто ты, як сюды забраўся, чаго?“ ды с кулакамі да мяне. Тутака паня: «Кіньце—кажыць—ня біце! Ціж гэтак можна?»—«Паночкі, — кажу я, ачуняўшы крыху,—я-ж ні які злодзей, хурман я; паслаў мяне пан палярэс адвезьці“.—„Які палярэс? што ты пляцеш сабачча кроў!“ — „Дый ў мяне за пазухай“ — кажу — «Пашукай!»—кіўнуў на дзесяцкаго вураднік. А я, як на тое ліха, пісталет быў узяўшы с сабой: мо—думаю—воўк на дарозі спаткаіцца ці што іншае,—усё сьмялей». Вось дзесяцкі і выцягнуў з запазухі гэты пісталет —«Гэта кажэ вураднік, вырваўшы у стражніка пісталет,—гэта палярэс твой такі?!» Тым часам дсесяцкі знайшоў і палярэс.—«Упраўдзі, мой палярэс, -азваўся пан,—я яго забыўся у пана N. Дый чэлавек гэты, — кажэ, — здаецца ці не ягоный. Нехай раскажэ усё па парадку», — звярнуўся ён да вурадніка. Пачаў я тутка усё апаведаць: як пан мяне пазваў, як даў палярэс, с каторым я і прыехаў у мястечка, як дзьверы былі не зачынены, як увыйшоў я ў пакой, як было цёмна, хоць вока выкалі, як... Тут зірнуў я нейк на паню і зацяўся... Стаяла яна ззаду за усімі, і глядзела на мяне. Але як глядзела! Ну, вось, як тая авечка, калі рэзаць яе рыхтуюцца. Гэтакі ўпуд, страх, нейкая жальба—просьба былі ў яе вачах, а сама прыгожая, як той анёлачак; і трасецца ўся, — калоціць яе бедную. Сьцяміў я, што баіцца, каб не сказаў я, што гэта яна схавала мяне у шафу. Маланкай праняслося па галаве і маё ўласнае жыцьцё: Ганачка ўспомнілася: — як кахаў я яе, як біў яе ейны бацька, даведаўшыся, што выходзіла яна ка мне на спатканьне; як аддаў яе замуж за нямілаго а багатаго аднадворца, як хацелася мне хоць адным вокам зірнуць калі на яе. Тутка якбы штось праясьнілася у глуздах у мяне: «Гэта-ж пан меўся начаваць у нас, а яна—пані—ведаючы гэта, мусіць чэкала свайго каханаго к сабе, а як я увыйшоў, дык у пацёмку абмылілася і прыняла мяне заместа яго. Калі-ж пачула, што пан вярнуўся,—спужалася. А пан сярдзіты, грозны Нягодна будзе ёй беднай, калі ды дазнаецца ён праўды. Заб'ець ён яе, засушыць, у магілу угоніць. Не, думаю, не скажу; хоць вы тут што хочыце рабіце са мной,—не скажу»

— «Што змоўк?—кажэ вураднік,—а чаго у шафу забраўся? пэўне палярэс хацеў палажыць там! -усьміхнуўся ён. — Ну, што маўчыш?» Я маўчу, як вады у губу набраўшы. Як ён мяне чым ні страшыў, але як узяўся я маўчаць, дык ані буркну. — «Вядзі,—кажэ на дзесяцкаго, — у стан: там ён загаворыць; ды абгледзь, ці моцна рукі звязаны».

«Павялі мяне. Дзесяцкі за каўнер дзяржыць, а вураднік з другога боку з ліварвэрам ідзе. Разьвіднелася ўжо. Жыхары мястэчковые паўставалі: хто па ваду ідзе, хто ў краму. Знаёмые спатыкаюцца. — «Гэтаж, — чую, кажуць, — Рыгор с Касатаўкі! За што гэта вядуць яго звязанаго?» Ажно душна мне зрабілася. У вачох цёмна стала «Божухна,—думаю, — за што-ж мяне вядуць, як якога галаварэза ці злодзея. Няго і ў вастрог пасадзюць? Не, ня можыць быць, каб пасадзілі. За што? што я зрабіў?» **І. Останевіч.**

(Канец будзе).

Буслаўскае крэдытовае таварыство. На сабраньні гэтаго таварыства выясьнілося, што ўсіх мае яно 349 членоў. Распачаўшы сваю працу 20 красавіка 1914 г., таварыство к 1 студню 1915 г. мело: а) прыватных укладоў на суму 14,510 руб. і б) пажычкі з Гасударственнаго банку 4000 руб., а ўсяго 18,510 руб. С паказаных грошы пажычэна было селянам 18,009 руб., звернена к 1 студню 1915 г. 6086 руб. Агульны доход таварыства за 8 месяцоў выйшоў ў 1245 р. 81 к., чыстаго даходу атрымана 724 р. 73 к. Паміж іншым, каб прывучыць даўжнікоў да акуратнаго аддаваньня пажычак, сабраньне упоўнамочыло аднаго с сёлян, члена праўленьня, час-адчасу езьдзіць к даўжнікам па доўг, прычым незаплаціўшый на тэрмін пажычкі член таварыства плаціць у карысьць зьберача па 3 кап. праезных ад версты і 50 кап. у суткі на харчы.

Курсы. Віленское Таварыство Сельскай гаспадаркі, стараючыся прыгатовіць патрэбны лік тэхнічных сіл па дагляду жывёлы, пачынае, як у ранейшых гадох, ладзіць тры месячные курсы для контроль—асыстэнтоў і месячные для дагледаючых жывёлу. Гэтые курсы будуць вясьціся супольна ў ма ёнтку Дварцоваго Упраўленьня «Закрэт», ля горада, Вільні, пад кірункам спэцыяліста (вычонаго знатока) і пры помачы асоб з вышэй агрономічнай адукацией. Кандыдаты, жадаючые паступіць на адзін з названых курсоў, павінны падаць просьбу у Віленскае Таварыство Сельскай Гаспадаркі (Вільня, Завальная вул. № 9) не пазьней 15 лютаго. У просьбе трэба паказаць дзе вучыліся і падаць свой адрэс, каб магчы паведоміць аб прыняцьці.

Асобы прынятые на курсы павіны явіцца у маёнтак «Закрэт» (жалезнодарожная станція Вільня) 19 лютаго, перад адкрыцьцём курсоў. На курсы для дагледаючых жывёлу прыймаюцца толькі мужчыны, здаровые і здатные працаваць і хадзіць каля жывёлы і ў млечарні ды умеючые чытаць, пісаць і чатыры арытмэтычные правілы. На курсы для кантроль-асыстэнтоў прыймаюцца такіе, што скончылі двух-клясные вучылішча. Пры гэтым, скончыўшые гаспадарскую школу прыймаюцца першымі. Курсісты павіны мець с сабою пашпарт, сяньнік, коўдру, падушку, вопратку, бялізну і пасьцель.

Плата за курс для кантроль-асыстэнтоў разам с харчамі 75 р., за курс для дагледаючых жывёлу—25 руб.

Грошы трэба выслаць разам с просьбай або не пазьней прыезду на курсы. Недабываючым на курсах да канца грошы не вертаюцца. Праслухаўшым курсы і добра вытрымаўшым экзамены выдаюцца сьвядоцтвы.

З Міншчыны.

Абавязываючай пастановай Глаўнаго начальніка мінскаго ваеннаго округу забараняецца вывазіць дровы з аколіц блізка распаложэных ад г. Мінска жалезнадарожных станцій, а такжэ забараняецца вывазіць з г. Мінска усе тые найпатрэбнейшые рэчы, якіх тут не вырабляюць: соль, керасіну і нефць. Вінаватые у невыпаўненьні гэтай абавязываючай пастановы будуць карацца адседкай да 3 месяцоў у турме ці крэпасьці або штрафам да 3000 руб.

За сем'і запасных. За прымусовае высяленьне с сваіх дамоў сем'яў запасных, пакліканых на вайну, мінскі губэрнатар засадзіў пад арышт дамаўласьнікоў Кірыловіча і двух Романчыковых на 3 месяцы кожнаго.

„Земствы“ мінск. губ. Як гэтые земствы дбаюць аб сем'ях запасных відаць хоцьбы з гэтаго: ў рэчыцкім павеці з пpызначаных 10,000 руб выдадзена да 1 студня 1915 г. сем'ям запасных 192 р., ў слуцкім—15 р., у ігуменскім і наваградзкім ані капейкі, хоць было асыгнована 20,000 руб.

Кермаш на насеньне. Барававіцкі сельска-гаспадарскі гурток атрымаў ад ўласьпаў пазваленьне на ўстройство у Баранавічах 22, 23 і 24 лютаго сёлетняго году ярмаркі (кермашу) на насеньня.

Бібліотэка. Івенецкое, мінск. пав., крэдытовае таварыство хлапочыць аб пазваленьні на аткрыцьцё пры т-ві дармавой бібліотэкі для яго членоў.

Гімназія. Упоўнамочаные г. Несьвіжа, усе як адзін, пастанавілі хлапатаць перад Міністрам асьветы аб пазваленьні пабудаваць дом на гімназію.

Ваенная цэнзура. У Бабруйску у паліціі усім друкаром і гаспадаром кнігарняў абвешчыны пад расьпіску правіла ваенный цэнзуры.

Гаспадарскі гурток. Зямельные ўласьнікі барысоўск. пав. хлапочуць аб пазваленьні аткрыць у Докшыцах новы сельска-гаспадарскі гурток.

Трамвай у Мінску. На вясну распачнуцца работы пры ўстройстві ў Мінску электрычнаго трамваю. Шыны, падклады і г. д. камісія ужо прыняла. За колькі тыднёў будуць дастаўлены часьці вагоноў.

Цьвярозасьць. Слуцкае гарадзкое упраўленьне пастанавіло забараніць усякую прадажу спіртных напіткоў у горадзі. Але паветовы камітэт «попечыцельства аб народнай трэзвасьці» дадумаўся, што пры такіх варунках у Слуцк будуць дастаўляцца напіткі з другіх пунктоў і дзеля гэтаго.. высказаўся за аткрыцьцё двух таргоўляў у горадзі для прадажы «крэпкіх» напіткоў і піва. Так сама барысоўскі камітэт папечыцельства аб народнай цьвярозасьці выказаў згоду на прадажу крэпкіх напіткоў паводлуг пляну акцызнаго ведамства. — Мінская гарадзкая дума пастанавіла закрыць у горадзі і забараніць на заўсёды усялякую таргоўлю спіртнымі напіткамі.

С Піншчыны. (Ад нашаго карэспандэнта). У некаторых ваколіцах Піншчыны разьвіваецца нябывалая дарагоўля. Жыта, напрыклад, цяпер плаціцца па рублю і 35 кап. за пуд, авёс па 1 руб. і 45 кап., бульба па 30 кап. за пуд, сена балотнае па 45 кап. за пуд, грудавое—па 60 кап. Крамары тутэйшые так-жэ паднімаюць цэны на усё. Соль у крамі грубая па 80 кап. за пуд, дробная — на 1 руб. і 20 кап.; газа па 10 кап. за фунт. Жывёла рагатая вельмі дарагая, а што коней, то ё дакупіцца ня можна...

У вёсцы Малой-Плотніцы, дабраслаўскай воласьці, пачалася звозка матэр'ялу на будоўлю гаспадарскай ніжшай школы катора мае аткрыцца у жніўні месяцы гэтаго году. Школа аткрываецца стараньнем памешчыка Завадзкаго. *М. Р.*

З усіх старон.

Дзержаўная Дума была склікана 27 студня, а раз'ехалася 29 студня. У газэтах былі надрукованы мовы усіх дэпутатоў апрача толькі таго, што гаварылі соціял-дэмократы і трудавікі. Дума распушчэна, калі не здарыцца якіх важных перамен, да лістапада.

Новы прызыў. Як паведамляе «Правит. Вѣстн.», 1-го мая будзе новы прызыў нававранцоў, каторым к гэтаму дню скончылася 20 год. К восені або к канцу лета будзе яшчэ адзін набор - але такжэ для тых нававранцоў, каторым к гэтаму часу скончыцца 20 год.

Гдзе даведацца аб згінуўшых на вайне? Каб даведацца аб ваяку, што з ім сталося на вайне, трэба напісаць аб гэтым пад такім адрэсам: Петроград, Караванная ул., д. № 1. «Особое отдѣленіе главнаго штаба по сбору свѣдѣній о потеряхъ в дѣйствующихъ арміяхъ».

Аб казённым „пайку“. Выдаваньне казённай запамогі («продовольственнаго пайка») сем'ям забітых, памёршых ад ран або бяз весьці прапаўшых салдатоў не спыняецца да назначэньня пэнсіону.

Падаткі запасных. Вышэйшые ўласьці выясьнілі, што паводлуг 29 стацьці уставу аб ваенный павіннасьці, запасные асвабаджаюцца ад платы толькі падаткоў асабістых, але не адносіцца гэта да падаткоў ад капіталоў, нерухомасьцей і інш., так што за гэта апошные сям'і запасных плаціць падаткі павінны.

На слубу. Рада аб харчэўных справах асыгнавала на слубу: для Холмскай губэрні—200.000 р. Люблінскай—100,000 р. і Радомскай—100.000. Для казанскай губэрні—400,000 р.; маскоўскаму земству—400,000, тульскаму земству—200,000 руб.

Маск. ўскі граданачальнік забараніў Таварыству ўзаемнай помачы торговых працоўнікоў наладзіць камітэт дзеля збору ахвяр на карысьць торговых працоўнікоў пакліканых на вайну.

Новы шпітaль у Самары. Рада міністроў зацьвердзіла праект міністэрства фінансоў аб асыгнаваньні з гасударственаго казначэйства запамогі ў 170.000 руб. на будоўлю пастаяннаго ваеннаго шпіталя дзеля заразных хвароб у Самары.

За літаратуру. С прычыны даносоў, што Імпаратарскае Вольно-Экономічнае Таварыство шырыць сярод раненых салдатоў не зусім „благонадзёжную“ або аднастаронные падтасованую літаратуру, — па загаду ваенных ўласьцяў зачынена яно на ўвесь час трываньня ваеннаго палажэньня. Імпаратарскае Вольно-Экономічнае Таварыство, заснаванае царыцай Кацярынай II ў 1765 г., рыхтавалося ў гэтым годзе к 150 летнему юбілею; была гэта самая популярная і самая паважная навукова-грамадзянская установа у Расеі.

Гаспадарскі інстытут. Як пішуць газэты, у палавіне марца сёлета Нова-Александрыйскі (Пулаўскі) гаспадарскі інстытут маюць вернуць с Харкова назад у Нова-Александрыю.

Аб пасылках. Глаўнае упраўленьне почт і тэлеграфоў выясьніло, што перасылка почтай шынак, келбас і іншай сьвініны забараняецца. Можна іх прыймаць толькі для асоб, што знаходзюцца ў ваюючай арміі, абы толькі добра былі запакованы.

Неблагонадзёжны малюнак. У Маскве у гэтых днях сканфіскаваны аткрыткі з відам так званай «Красной площадзі».

В. Брюсова, вядомаго расейскаго паэта, пацягнулі к атказу па 1001 стацьці за апавяданьне, надрукованае ў зборніку «Альціона».

„Потемкінцы“. Севастопальскі ваенна-морскі суд засудзіў учасьнікоў паўстаньня на броненосцы «Потемкін» у 1905 г. — матросаў Зеленкіна і Урсу у арыштанцкіе роты на 2 гады.

Патайные бравaркі у Расеі. Газэта „Голас Москвы“ падаець, як найпраўдзівейшую вестку, што ў Расеі ужо „працуе“ патайных бравароў: 1) 1,800—каторые гоняць з жыта асаблівы напітак пад назвай „кумушка“; 2) 170 — каторые гоняць спірт з жыта і 3) 30 з лішнім бравароў, каторые перэганяюць палітуру, лікер і т. п. саставы.

Забароны Памочнік начальніка дзьвінскаго ваеннаго округу, ген. Курлов, забараніў ужываць у гутарках праз тэлефон ня толькі нямецкай мовы, але такжэ латышскай, польскай і ўселякіх іншых, апрача расейскай.— Так сама ген. Курлов выдаў абавязываючую пастанову, грозючую карай да 3000 руб. жыхаром Прыбалційскаго краю, падтрымліваючым карэспандэнцію с падданымі ваюючых дзержавоў.

З жыцьця палонных. „Русск. Слово“ паведамляе, што ў Вятцы забаронена палонным бываць у мейсцовых жыхароў, а жыхаром —прыймаць у сябе палонных без вялікай і канечнай потрэбы. Вінаватые караюцца да 3000 руб. штрафу або 3 месяцы арышту.

Ссыльные колоністы. У месяцы студню переехало ў саратоўскую і астраханскую губэрні 11,920 немцоў колоністоў, высланых з заходніх губэрній.

У Польшчы. Наплыў бяздомных жыдоў да Варшавы не спыняецца. Безуступна плятуцца з імі павозкі па ўсіх дарогах. Выланцы з жыдоўскіх прыпынкоў вычэкваюць прыбываючых за рагаткамі. Жыдоўскіе чайные і каварні атчынены цэлую ноч, бо і там прабываюць тулачы.

У Галіччыні. Сынод прызнаў патрэбным, каб кераўнік праваслаўнай царквы у Галіччыні, архіепіскап валынскі Евлогій, пераніёс катэдру у Львоў. Хоць глаўнай мэтай новай церковнай палітыкі сынод лічыць — не чыніць праўнаго або моральнаго націску на уніятоў ў справі іх рэлігійных поглядоў, але усё-ж такі пастаноўлена прыкліцаць усе сілы, якіе праваслаўная царкоў у Расеі мае, —абы толькі аблягчыць уніятам пераход у праваслаўе Прызнана такжэ канечным вярнуць праваслаўю старожытные уніяцкіе цэрквы і перарабіць іх на праваслаўные.

Рэдактар-Выдавец
І. Луцэвіч.

Фирма удостоена на россійскихъ и заграничныхъ выставкахъ болѣе 100 наградъ.

СѢМЕНА

огородныя, сельско-хозяйственныя, лѣсныя и цвѣточныя, самаго высш. достоинства, вѣрныхъ сортовъ и съ испытанной всхожестью, предлагаетъ въ самомъ богатѣйш. выборѣ по сам. умѣренн. цѣнамъ

Гейнрихъ Геппингеръ въ Ригѣ,

Сѣменная торговля (существуетъ съ 1851 г.).

Каталогъ высылается безплатно, а главный каталогъ со многими новостями и съ болѣе 700 рисунками высылается за 30 коп., съ наложеннымъ платежемъ 50 коп.

Друкарня Марціна Кухты, Татарская 20.